

nejdou dostatečné. Ani údaje z mezinárodních výzkumů k dostatečnému popsání a sledování vývoje situace nepostačují. Fungují spíše jako inspirace pro domácí odborníky k tomu, jaké typy analýz je možné na datových souborech provádět.¹ Např. PISA poskytuje řadu údajů o vlivu socioekonomického zázemí žáků a škol na výsledky žáků v testování kognitivních schopností a ukazuje význam analýz prováděných na datech získávaných na úrovni žáka.

Šetření PISA (jakož i další realizované mezinárodní výzkumy) však nevyhovují potřebám podrobného domácího monitoringu situace v oblasti rovnosti z následujících důvodů:

- Indikátory socioekonomického statusu PISA nejsou považovány za natolik přesné, aby měly dostatečnou vypovídací hodnotu; bylo by potřeba je více specifikovat, aby lépe odpovídaly aktuálním rozdílům v životním stylu různých vrstev české společnosti.
- PISA neposkytuje nutně potřebné reprezentativní údaje na úrovni regionů, různých skupin žáků (např. etnické menšiny, cizinci) a dalších věkových kohort (např. žáků ve SV).
- Postrádána jsou také data longitudinálního charakteru, která by umožnila sledování žáků v určitých fázích průchodu vzdělávací soustavou.

Monitoring a hodnocení naplňování rovného přístupu ke vzdělávání je obsahem výročních a tematických zpráv ČŠI. Sběr dat a jejich vyhodnocování je zaměřeno na činnost škol, obsahuje kontextová data daná zákonem. Stejný přístup ke sběru dat, striktně vymezený zákonným rámcem, má statistické pracoviště MŠMT. V souvislosti s Akčním plánem opatření Evropského soudu pro lidská práva, byla ČŠI ministerstvem pověřena sběrem dat o etnickém původu žáků vzdělávajících se podle RVP ZV LMP.

Objevují se výtky ze strany části odborné veřejnosti, které poukazují na to, že opatření vzdělávací politiky nejsou stanovována na základě dostupné evidence a že státní instituce nemají snahu relevantní informace prostřednictvím adekvátních sběrů dat a jejich kvalifikovaných analýz získávat a využívat. Obzvláště neuspokojivá je situace v oblasti koordinace sběrů dat o vzdělávacím systému, nedostatečná je spolupráce odborníků v oblasti státní správy a v akademické sféře, panuje nízká vzájemná důvěra jednotlivých aktérů a různé informační systémy nejsou propojeny. Vzhledem k nízké úrovni koordinace analýz nejsou existující datové soubory (např. ze žákovských a školních dotazníků PISA) dostatečně vytěžovány a data zčásti zůstávají ležet ladem.

Aktuálnost a proveditelnost doporučení OECD v ČR

Doporučení OECD nejsou v rozporu se záměry vzdělávací politiky v ČR na lepší hodnocení efektivity vzdělávacího systému. V současné době vzniká systém sběru dat o individuálních výsledcích žáků v klíčových bodech ZV. Ke sledování rovnosti vzdělávacího systému a pro možnost cílenějších analýz by bylo potřeba vyvinout indikace socioekonomického zázemí žáků v českých podmínkách a sběry dat o takto koncipované indikátory doplnit. Stejně tak by bylo potřeba ujasnit si cíle hodnocení, které jsou s tímto testováním spojeny. Širší odborná debata o tom, jak získávat potřebná data pro analýzu nerovností ve vzdělávacím systému zatím chybí, ale lze předpokládat, že v obecné rovině by tento záměr měl podporu. K uskutečnění záměru by ovšem bylo potřeba, aby tato tematika byla tvůrčí vzdělávací politiky vnímána jako prioritní.

---

¹ Např. PISA poskytuje řadu údajů o vlivu socioekonomického zázemí žáků a škol na výsledky žáků v testování kognitivních schopností a ukazuje význam analýz prováděných na datech získávaných na úrovni žáka. Datové soubory získávané v rámci mezinárodních výzkumů jsou poskytovány pro provádění analýz dalšími uživateli, např. datové soubory PISA jsou využívány pro dodatečné analýzy vzdělávacího systému také v akademické sféře.